

По-третє, змінити методи амортизації та розрахунок норм амортизації з урахуванням таких зауважень: не завжди “найшвидшим” методом нарахування амортизаційних відрахувань на основні засоби є метод прискореного зменшення залишкової вартості; обираючи той чи інший метод, необхідно чітко визначитися із розміром ліквідаційної вартості, а також терміном експлуатації основних засобів.

Список літератури

1. Бакай В.Й. Амортизаційна політика та оновлення основних фондів на промислових підприємствах / В.Й. Бонадр // Хмельницький національний університет. – 2006. – С. 45-55.
2. Бланк И.А. Финансовый менеджмент: учебный курс / И.А. Бланк. – [2-е изд.]. – К.: Эльга, Ника-Центр, 2004. – 656 с.
3. Бондар О.В. Проблеми формування амортизаційної політики в ринкових умовах господарювання / О.В. Бондар // Актуальні проблеми економіки. – 2005. – № 1. – С. 38-42.
4. Лялин В.А. Финансовый менеджмент: Учеб. пособие / В.А. Лялин. – СПб: Бизнес-пресса. – 2001. – С. 67-73.
5. Надворняк Я.М. Порівняльний аналіз методів нарахування амортизації як джерела відтворення основних засобів / Я.М. Надворняк // Економіка АПК. – 2008. – № 11. – С. 84-89.
6. Орлов П. Про використання в Україні різних систем амортизації / П. Орлов, С. Орлов // Економіка України. – 2005. – № 5. – С. 38-44.
7. Самойленко Р.Л. Питання ефективного використання амортизації суб'єктами господарювання / Р.Л. Самойленко // Формування ринкових відносин в Україні: Збірник наукових праць. – 2002. – № 17. – С. 136-138.
8. Чумаченко М. Ще раз про амортизацію як важливе джерело інвестиційної діяльності підприємства / М. Чумаченко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2004. – № 11. – С. 3-7.

Одержано 31.05.11

Д.С.Колотуха, ст.гр.ФК-06-1, І.Л. Загреба, доц., канд. екон. наук
Кіровоградський національний технічний університет

Нові форми податкового контролю

В даній статті надано характеристику та проведено оцінку нових форм податкового контролю. Здійснено опис «ризикоорієнтованої» системи автоматизованого моніторингу та наведені її переваги.
податковий Кодекс, податковий контроль, ризикоорієнтована система

Вітчизняна система податкового контролю на сьогодні є недосконалою, її характерними рисами на цьому етапі розвитку є наявність безлічі проблем, які постають на шляху її еволюційного та динамічного розвитку. Тому потрібно впроваджувати нові форми податкового контролю.

Проблематиці та напрямам удосконалення податкового контролю присвячені роботи багатьох вчених. Зокрема, питання теорії досліджували Ю. О. Волкова, К. В. Хмільовська. Проте ступінь дослідження цієї теми на даний час є незначним у зв'язку з впровадженням Податкового Кодексу.

Метою даної статті є виявлення впливу впровадження Податкового Кодексу України на організацію податкового контролю.

У поточному році бізнес-середовище працює в умовах дії Податкового кодексу України. Його норми визначають взаємини у суспільстві, впливають на життя країни, систематизують економіку. Інша річ, наскільки якісно запроваджуються норми Кодексу у повсякденне життя.

Податковий кодекс був компромісом між усіма зацікавленими сторонами – державою, бізнесом, найманими працівниками тощо. Необхідність враховувати подекуди взаємовиключні думки призвела до того, що на практиці суспільство стикнулося з наявністю чималої кількості норм з неоднозначним тлумаченням.

Зазначене призводить до виникнення нових проблемних питань між платниками податків та контролюючими органами.[1]

В цих умовах практичним кроком назустріч суб'єктам господарювання стало постійне зменшення у поточному році кількості перевірок з боку органів державної податкової служби. Зокрема, тільки у Кіровоградській області кількість планових перевірок платників податків-юридичних осіб у II кварталі 2011 року зменшено удвічі у порівнянні з аналогічним періодом минулого року. План-графік податкової служби передбачає у другому кварталі 79 перевірок, у тому ж періоді 2010 року – 157. Така ж ситуація була й у I кварталі цього року: 90 перевірок проти 122 – у 2010 році.

Треба зазначити, що скороченню кількості перевірок суб'єктів господарювання передувало ускладнення податкової звітності, внаслідок чого стало можливим запровадження «ризикоорієнтованої» системи автоматизованого моніторингу. Застосування цієї системи, яка офіційно зветься «система раннього виявлення та припинення діяльності тіньового сектору економіки», дозволяє отримувати необхідну інформацію без відволікання платників та відстежувати факти ухилення від сплати податків дистанційно. Завдяки даній системі податкова акцентує свою увагу лише на тих підприємствах, які мають ризики несплати податків. Тобто сумлінні платники податків не перевіряються, податковим контролем охоплені лише ризикові платники.

Автоматизована система виконує пошук, орієнтуючись на такі базові параметри як присутність у місцях масової реєстрації, невизначеність фактичного знаходження, вартість основних фондів. Під час аналізу баз даних спеціалізовані програми шукають підприємства, які, ймовірно, можуть являтися інструментом ухилення від оподаткування підприємств.

Крім цього, враховується «податкова історія» засновників. Також враховуються додаткові чинники – наприклад, мала кількість працюючих (до 5 осіб) та вартість основних фондів менше 10 тис.грн. або фактична їх відсутність.

Ризикоорієнтована система створена з метою запровадження системного підходу до адміністрування податків і базується на тому, що органи державної податкової служби за рахунок наявної інформації про можливі випадки порушень податкового законодавства, отриманої із внутрішніх та зовнішніх джерел, мають можливість відповідно реагувати на них, у тому числі упереджуючи порушення. З урахуванням значення прийнятного ризику для життєдіяльності всі суб'єкти господарювання, що підлягають державному нагляду, відносяться до одного з трьох ступенів ризику: з високим, середнім та незначним.

У концепції ризикоорієнтованої системи адміністрування податків використовуються такі поняття, як: фактори ризику – тобто причини, обставини, умови, що створюють можливість негативних (небажаних, небезпечних для виконання поставлених завдань) результатів; показники (критерії, індикатори) ризику – тобто те, що слугує сигналом про розгортання несприятливих подій, очевидне вимірюване свідчення про можливість реалізації ризику, що може бути зафіксоване при належній організації спостереження (моніторингу); наслідки ризику – це можливий вплив ризику або створеної ним проблеми на запланований (очікуваний) результат.[2]

Основними ризиками адміністрування податків, зборів (обов'язкових платежів) є: відсутність на обліку в органах державної податкової служби осіб, які займаються господарською діяльністю та отримують доходи; неподання, припинення подання платником податків податкових декларацій (розрахунків); здійснення суб'єктами господарювання діяльності без спеціальних дозволів (ліцензій), торгових патентів, сертифікатів відповідності; реалізація товарів, робіт та послуг за готівку без використання реєстраторів розрахункових операцій, якщо їх застосування є обов'язковим відповідно до законодавства; допущення платником податків арифметичних або методологічних помилок у поданій ним податковій декларації

(розрахунку), які призвели до заниження або завищення суми податкового зобов'язання; ухилення платника податків від сплати податків, заниження податкового зобов'язання; ухилення від сплати податку на додану вартість та безпідставне декларування від'ємного значення сум податку на додану вартість, співпраця з контрагентами, що ймовірно занижують податкові зобов'язання тощо.

На основі вищезазначених критеріїв суб'єкти господарювання розподіляються на відповідні категорії уваги:

Категорія 1 – сумлінні платники податків. Найбільш істотними факторами, які впливають на віднесення платника податку до цієї категорії, є:

- відсутність випадків порушення термінів подачі податкової звітності;
- повнота та своєчасність сплати податків і зборів (обов'язкових платежів) до бюджетів та державних цільових фондів;
- більший за середній у групі (галузі) рівень сплати податків і зборів (обов'язкових платежів) до бюджетів та державних цільових фондів.

Категорія 2 – платники податків помірною ризику. Найбільш істотними факторами, які впливають на віднесення платника податку до даної категорії, є:

- низьке значення фіскальної важливості;
- середній рівень сплати податків і зборів (обов'язкових платежів) до бюджетів та державних цільових фондів у групі (галузі).

Категорія 3 – платники податків високого ризику. Найбільш істотними факторами, які впливають на віднесення платника податку до даної категорії, є:

- високий рівень значення фіскальної важливості, але рівень сплати податків і зборів (обов'язкових платежів) до бюджетів та державних цільових фондів у групі (галузі) є значно меншим за середні показники;
- наявність ознак серйозних порушень податкового законодавства, на які вказують фактори ризику.

Програма по роботі з базою податкових ризиків визначає загальні ознаки, які на цей час відомі податківцям (опис схем ухилення від оподаткування), що можуть вказувати на наявність порушень нормативно-правових документів та чинного податкового законодавства з боку платника податків. Програма дає можливість: здійснювати якісний відбір клієнтів для проведення перевірок; мінімізувати безрезультативні перевірки; скоротити витрати робочого часу на планування та проведення податкових перевірок; аналізувати та систематизувати виявлені порушення; упереджувати виникнення різноманітних схем ухилення від оподаткування. Для кожного ризику існує персональна програма його усунення, в якій детально, крок за кроком, описуються всі етапи цієї операції, починаючи з опису дій клієнта, які пов'язані з вірогідністю появи податкового ризику, спосіб встановлення порушення та рекомендований метод подолання.[3]

У результаті створення ризикоорієнтованої системи адміністрування податків стало можливим: визначення порогу значимості податкових ризиків з урахуванням співвідношення між сукупним ризиком та наявними ресурсами державної податкової служби; оптимальний розподіл наявних ресурсів між різними напрямками адміністрування податків з урахуванням пріоритетності окремих видів ризиків; визначення пріоритетних напрямків та конкретних протиризикових заходів з метою зменшення, нейтралізації або свідомого прийняття ризику по усіх напрямках діяльності – від внесення законодавчих ініціатив до поточних заходів на різних ділянках адміністрування податків; дотримання принципу найменшого втручання у фінансово-господарську діяльність суб'єктів господарювання.

Для отримання права на автоматичне бюджетне відшкодування сум ПДВ платник повинен відповідати одночасно критеріям, визначеним статті 200 розділу V Податкового кодексу України.

Наказом ДПА України №42 від 25.01.11 затверджено Порядок визначення відповідності платника податку критеріям які дають право на отримання автоматичного бюджетного відшкодування податку на додану вартість.

Критерії оцінки платника, відповідність яким надає такому платнику податку право на отримання бюджетного відшкодування сум ПДВ, побудовані на аналізі його звітних показників та наявної податкової інформації, тобто без вжиття контрольно-перевірочних заходів безпосередньо на підприємстві.

Треба зазначити, що це загальноприйнята в Європі практика, податкові органи майже 85 країн – членів Внутрішньоевропейської організації податкових адміністрацій (ІОТА) так чи інакше використовують систему електронних перевірок.

Вважаємо, що впровадження ризикоорієнтованої системи надало податковим органам можливість передбачати та упереджувати порушення податкового законодавства суб'єктами господарювання та реагувати на них належними діями. Практичне використання цієї системи підвищило довіру у взаємовідносинах податкових органів та сумлінних платників податків у такому важливому питанні, як відшкодування ПДВ.

Таким чином, новоприйнятий Податковий Кодекс створює можливості запровадження цивілізованих форм податкового контролю та встановленню партнерських відносин між платниками податків та контролюючими органами.

Список літератури

1. Ємко Ю. Модернізація податкової служби України / Ю. Ємко // Збірник наукових праць Академії ДПС. – 2005. – №4 (14). – С. 184-187.
2. Волкова Ю. О. Удосконалення податкового контролю як елемент формування податкової політики / Ю. О. Волкова // Формування ринкових відносин в Україні. – 2006. – № 10(65). – С. 23-27.
3. Податковий контроль (основи організації) В. А. Онищенко – К.: 2006. – С. 420

Одержано 31.05.11

М.В. Гліжинський, ст. гр. ФК-06–1, Л.І. Загреба, доц., канд. екон. наук
Кіровоградський національний технічний університет

Стратегічне управління фінансами підприємства

У статті визначено сутність, завдання, зміст стратегічного управління фінансами та його значення для підприємства.

стратегічне управління, фінансова стратегія, фінансова стійкість

Нова економічна система, що формується в Україні в сучасних умовах і характеризується подальшим розвитком ринкових відносин, становленням конкурентного середовища в національній економіці, потребує активізації теоретичних досліджень та розробки практичних рекомендацій щодо вирішення проблеми забезпечення ефективного фінансового менеджменту на вітчизняних підприємствах.

Сьогодні, як ніколи, потрібне ефективне залучення значних обсягів коштів із зовнішніх джерел для фінансування діяльності вітчизняних підприємств. Серед умов реалізації цього завдання можна зазначити надійність фінансового стану об'єктів інвестування, можливість отримання прибутку та забезпечення необхідних гарантій тим, хто має намір вкласти вільні кошти у розвиток виробничого сектора економіки України. Ось чому зараз актуального значення набуває питання розробки обґрунтованих прогнозів фінансового стану підприємства з урахуванням впливу численних факторів та визначення пріоритетних напрямків фінансової політики.

Теоретичні та практичні аспекти проблеми управління фінансами підприємств в